Gazdik Gyula
A gázai válság

Noha számos jel utalt a bekövetkeztére, az Izrael és a Gázai övezetet ellenőrzése alatt tartó Iszlám Ellenállási Mozgalom (Hamász) közti konfrontáció a nemzetközi közösséget némiképp váratlanul érte. A 2008. december 19-én lejáró hathónapos tűzszünet meghosszabbítását az izraeli blokád fenntartása miatt az iszlámista szervezet elutasította, s újrakezdte az izraeli helységek elleni rendszeres rakétatámadásokat. Izrael elhatározta, hogy még Bush elnök hivatali ideje alatt nagy erejű katonai csapással megpróbál véget vetni a Hamász részéről jelentkező biztonsági kihívásnak. Erről az izraeli kormány informálta az amerikai adminisztrációt. A tervezett lépésről Cipni Lívni külügyminiszter december 25-én Kairóban Hoszni Mubarak egyiptomi elnököt is tájékoztatta. Az izraeli légierő december 27-én megkezdte a Hamász biztonsági intézményi infrastruktúrájának támadását, majd 2009. január 3-án megindult a szárazföldi akció. A háború harmadik hetében egyértelmű, hogy Izraelnek a katonai célokat jórészt sikerült elérnie, a jövő azonban eléggé sok kérdőjelet tartalmaz.

Történeti háttérvázlat

Az Afrika és Ázsia találkozási pontjánál levő kicsiny, alig valamivel több, mint 360 négyzetkilométernyi Gázai övezetet stratégiai fekvése a történelemben már korán a hadak kedvelt útvonalává tette. A hódítók számára a másik kontinensre a legrövidebb útvonal a Földközi-tenger menti területen keresztül vezetett. Az első világháború, az Ottomán Birodalom összeomlása után bekövetkező nagy térségbeli átalakulás nyomán Gáza a formálisan 1923 őszén létrejött palesztinai brit mandátum részévé vált. Az ENSZ Közgyűlés 1947. novemberi döntése a mandátumterületet felosztotta. A határozatot arab részről nem fogadták el, a kijelölt határok közt csak Izrael Állam alakult meg 1948 májusában. Az ekkor kirobbant háború eredményeként az eredetileg egy arab állam számára kijelölt terület a nemzetközi enklávéval együtt Izrael, Transzjordánia és Egyiptom közt lett felosztva. Maga a Gázai övezet az 1949. februári fegyverszüneti megállapodás alapján Kairó fennhatósága alá került. Az 1956-os szuezi háború során Izrael a Sínai-félszigettel együtt a gázai területet is megszállta, azonban amerikai nyomásra 1957 márciusában beleegyezett a korábbi status quo visszaállításába. De ezt csak egy évtizedig lehetett fenntartani: az 1967 júniusában bekövetkező újabb konfliktus során Izrael megszállta a Gázai övezetet, a Sínai-félszigetet, a Golán-fennsík nagy részét, Ciszjordániát, Kelet-Jeruzsálemet. Az elfoglalt régiók pacifikálása nem zajlott mindenütt simán, különösképp állt ez a Gázai-övezetre, ahol az ellenállási mozgalmat Ariel Saron tábornoknak csak 1971 derekán sikerült megtörnie. A stabilizálási törekvéseket itt az is elősegítette, hogy a helyi elit érdekeit a fegyveres ellenállás mindinkább keresztezte. A hetvenes évek Gázában a viszonylagos nyugalom jegyében teltek el, ez nem utolsósorban annak volt köszönhető, hogy az izraeli és a külföldi munkavállalási lehetőségek nagyban kiszélesedtek, ami az életkörülményekben érezhető javulást eredményezett. Az arab–izraeli rendezésben az első áttörést hozó 1978. szeptemberi Camp David-i keretegyezmények Gáza és Ciszjordánia vonatkozásában átmeneti intézkedésként palesztin autonómia megteremtéséről rendelkeztek, de az erről szóló tárgyalásokat a térségbeli fejlemények ekkor nem tették lehetővé. Az izraeliek Gázában 1981 őszén az addigi katonai helyett polgári közigazgatást vezettek be. A politikai szélcsend után az iráni iszlám forradalom, az 1982-es libanoni háború, az élet-körülmények romlása, a nacionalista, baloldali, iszlámista csoportok fokozott aktivizálódása hatására a nyolcvanas éveket már a fokozódó nyugtalanság jellemezte.

Az elégedetlenség 1987 decemberében az első intifáda (felkelés) kirobbanásához vezetett, mely a Gázai övezet északi részén fekvő Dzsabalíja menekülttáborból indult ki, s a megmozdulások Ciszjordániára is villámgyorsan átterjedtek. Az összetűzések hatására az izraeli politika egyik meghatározó személyisége, Simon Peresz 1988-ban a Gázai övezet feladásának lehetőségét is felvetette.

A hidegháború vége a közel-keleti rendezési erőfeszítések felújítását is lehetővé tette. Az 1991 őszén elindult tárgyalások során az első áttörés izraeli–palesztin relációban történt: a két fél 1993 szeptemberében Washingtonban aláírta az átmeneti palesztin autonómiáról szóló Elvi nyilatkozatot, két évvel később, ugyanitt az autonómia működését részletesen szabályozó megállapodást.[1] Az autonóm jogok gyakorlását a palesztinok 1994 májusától a Gázai övezetben és a jerikói körzetben kezdhették el: hivatalosan ezzel vette kezdetét az öt évig tartó palesztin autonómia. Az ekkor létrejött Palesztin Hatóság hatásköre Gáza esetében a terület kb. 80 százalékára terjedt ki. Az izraeli ellenőrzés alatt maradt részeken zsidó települések és katonai bázisok voltak. Noha a világszervezeten keresztül érkező támogatások mellett 1993 után a donor államoktól, nemzetközi szervezetektől, az Európai Uniótól jelentős támogatás érkezett, számottevő javulás a lakosság életviszonyaiban nem következett be. Ebben szerepet játszott a nagyfokú korrupció és a palesztin radikális szervezetek merényleteire válaszként életbe léptetett, a ciszjordániai, gázai palesztin munkavállalókat gyakorta sújtó izraeli területlezárás.

Az amerikai kezdeményezésre 2000 júliusában lezajlott Camp David II. csúcstalálkozón kísérlet történt a végleges rendezésre, de ez kudarcot vallott. A szeptemberben kirobbant, több mint négy éven át tartó második intifáda összecsapásai a Palesztin Nemzeti Hatóság (PNH) közigazgatási–biztonsági infrastruktúrájának de facto összeomlásához, az ismételt izraeli katonai jelenléthez, az iszlámisták szerepének felértékelődéséhez vezettek.[2] A palesztin nemzeti mozgalom meghatározó személyiségének, Jasszer Arafatnak (1929–2004) elhunyta után, 2005 januárjában Mahmúd Abbászt választották meg a PNH elnökévé, s ő lett a Palesztin Felszabadítási Szervezet (PFSZ) Végrehajtó Bizottságának főtitkára. Még ez év augusztus-szeptemberében Izrael egyoldalú döntéssel felszámolta a Gázai övezetben lévő 21 zsidó települést, s kiürítette itteni katonai bázisait. A kivonulást követően a palesztin politikában még inkább felgyorsult az átrendeződés. A 2006. januári palesztin parlamenti választásokat nagy meglepetésre a Hamász nyerte meg. A Bush-adminisztráció, az EU és Izrael igyekeztek a csoportosulást elszigetelni, s vele szemben a PNH elnökének pozícióját erősíteni. A nacionalista Fatah és az iszlámisták közti ellentéteket az arab államok közvetítő erőfeszítései sem tudták feloldani. A 2007. februári mekkai megállapodás után felállított nemzeti egységkormány alig néhány hónapig működött: 2007 júniusában a Hamász Gázában átvette a hatalmat, válaszként Abbász szükségállapotot hirdetett, s ügyvivő kormányt nevezett ki. Az autonóm terület ezzel kettészakadt.

Népesség, gazdaság, menekültkérdés

Az Izraellel és egy rövidebb szakaszon Egyiptommal határos Gázai övezet a világ egyik legnagyobb népsűrűségű területe (4270 fő/négyzetkilométer). A szaporodási ráta kiugróan magas (3,4%), néhány éven belül már kétmillió fő él majd a területen. Jelenleg a lakosságnak

---

[1] Ezeket az egyezményeket Osló–1, Osló–2 egyezményeknek is nevezik, mivel 1993-ban a norvégiai titkos tárgyalásokon egyeztek meg az Elvi nyilatkozat tartalmáról. Az oslói egyezmények értelmében az autonómia harmadik évében meg kellett kezdeni a végleges rendezési témákról (Jeruzsálem jövője, menekültkérdés, zsidó települések, határok, vízmegosztás stb.) szóló tárgyalásokat, de e téren eredmények a mai napig nem születtek.

[2] Az intézményi struktúra meghatározó elemeinek a kiépülése a palesztin autonóm területeken az 1996-os választások után zárult le. A Palesztin Hatóság elnevezést akkor Palesztin Nemzeti Hatóságra változtatták.

közel a fele 15 év alatti. A második intifáda következményei, a külső támogatásoknak a 2006-os választások utáni csökkenése, a 2007. júniusi fordulatot követően mind kiterjedtebbé váló izraeli blokád következtében a GDP növekedése 2007 végén 0 százalék körüli volt. Az egy főre jutó mutató a 2005-ös izraeli kivonulás időszakában 600 dollár körül mozgott, a jelenlegi szintről adatok alig állnak rendelkezésre. A lakosság 80 százaléka mélyszegénységben él, a munkanélküliségi ráta a 2008 nyarán közreadott ENSZ-adatok szerint 45 százalékos volt, mely világviszonylatban a legmagasabb. De hozzá kell tenni, hogy palesztin források ezt a rátát 70 százalékosra becsülik. A kialakult politikai helyzet a gazdaság működési feltételeit szinte teljesen ellehetetlenítette. Az ipari kapacitások 95 százaléka leállásra kényszerült, a fontos bevételi forrást jelentő izraeli munkavállalási lehetőségek a gyakori területlezárások következtében már korábban is jelentősen visszaestek, a blokád következtében gyakorlatilag megszűntek.

Az 1948-as háború előtt a Gázai övezet lakossága kb. 80.000 főt tett ki. A háború után több mint 200.000 menekülő érkezett a területre, s a később érkezők is jórészt menekült családok, illetve hozzátartozóik voltak. Jelenleg a gázai populáció háromnegyede a világszervezet által nyilvántartott menekült, itt él az ENSZ közel-keleti palesztin menekülteket segélyező szervezete (UNRWA) által regisztrált palesztin menekültek 23 százaléka. A menekültek közül kb. félmillió fő az övezetben lévő nyolc menekülttáborban lakik, melyek többségét az ENSZ még az első háború után létesítette. Ezeket eredetileg jóval kevesebb fő befogadására tervezték. A legtöbben az övezet északi részén lévő Dzsabalija (110.000 fő), s délen, a Rafah melletti táborban élnek (100.000 fő). A túlzsúfolt táborokban a kommunális hálózat több helyütt nincs megfelelően kiépítve. Az UNRWA 187 előkészítő és elemi iskolát, 18 egészségügyi létesítményt és más szolgáltatási egységet tart fenn ezekben a táborokban. A Világélelmezési Programmal közösen 750 ezer gázai élelmezéséről gondoskodik. A menekültsors, a kilátástalanság a táborokban élők közt sokakat ösztönöz a radikális szervezetek támogatására. A Hamász jelentős bázissal rendelkezik a menekülttáborokban, amit karitatív tevékenysége mellett többek közt a csalódást keltő oslói folyamattal kapcsolatos kritikus hozzáállásának köszönhet.

A Hamász létrejötte

Az Izrael Állam megalakulását követő évtizedekben a Gázai övezetben a nacionalista, baloldali és iszlámista csoportosulások próbáltak jelentősebb bázist kialakítani. Huzamosabb időn át a nacionalizmus vonzereje volt erősebb. A nagyszámú menekült helyzete, a megaláztatások, annak tudatosodása, hogy sorsuk megváltoztatásában elsősorban saját magukra támaszkodhatnak, a közösségi kohéziót erősítette. Magának a politikai iszlámnak a gyökerei Palesztinában a mandátumkorszakra nyúlnak vissza.[3] Az egyiptomi Muzulmán Testvérek támogatásával 1945 után létrejött helyi szerveződések lehetőségei az első arab–izraeli háborút követően Kairó és Ammán fennhatósága alá került területeken eltérően alakultak. A gázai konfrontatív miliőtől eltérően a Hásemita dinasztiával való viszonyt a kölcsönös érdekek tiszteletben tartásán alapuló szívélyesség jellemezte. A júniusi háborút,

[3] A korai időszak a szíriai származású Izz ad-Dín al-Kasszám (1882?–1935) nevével fonódott össze. Az Al-Azhart végzett teológus az ortodox hanbalita jogi iskolához tartozott. Az 1920-as évek elején Palesztinába ment, s 1922 januárjában ő lett a Haifában lévő Isztiklál mecset imámja. A húszas évek végén az iszlám identitás erősítését, a hívők szociális helyzetének javítását célul kitűző Muszlim Fiatalok Egyesületének elnöke. Az 1929-es zavargásokat követően a damaszkuszi főmufti által kiállított fetvát felhasználva próbálta a zsidók és az angolok elleni atrocitásokat vallásilag igazolni. A harmincas évek elején titkos szervezetet hozott létre, emberei Palesztina északi részén főként zsidó telepesek ellen hajtottak végre támadásokat. Az angolok véletlenül bukkantak a nyomára, s 1935 novemberében tűzharcban lelőtték.

Gáza és Ciszjordánia izraeli megszállását követően az itteni szerveződések nem a dzsihád, vagyis az adott körülmények közt a felszabadító háború, hanem a *da'va* elvére támaszkodva építették fel a politikai stratégiájukat.[4] Békés utat követtek, s a bázisuk kiszélesítésére törekedtek. Intézményeik bővítését, propagandájukat az izraeli hatóságok nem akadályozták, mivel ellensúlyozó tényezőt láttak benne a PFSZ-ben tömörült nacionalista csoportokkal szemben. Az iráni iszlám forradalom győzelmének hatására az itteni Muzulmán Testvérek soraiban is erősödtek azok a hangok, melyek az addigi politikát zsákutcának tartották, s a támogatottság csökkenésének ellensúlyozására a nacionalista célkitűzések fokozottabb felvállalását, a megszállással szembeni harc megindítását követelték. E szempontból komoly figyelmeztetés volt számukra a Palesztinai Iszlám Dzsihád megalakulása, melyet a szervezetből kiváló fiatalok egy csoportja hozott létre. Az első intifáda kirobbanása után az aktivista irányzat képviselői Ahmed Jászín (1937?–2004) sejk irányításával, a Muzulmán Testvérek vezetésének beleegyezésével 1987. december 14-én radikális programmal létrehozták a Hamászt.[5]

A szervezet ideológiája, politikai céljai

Az új szervezet célkitűzéseit tartalmazó, 36 cikkelyből álló charta 1988 augusztusában jelent meg. A dokumentum, mely formálisan azóta is érvényben van, többek közt hangsúlyozza, hogy a Hamász ideológiáját, alapelveit az iszlámból meríti, s a zsidókkal való harcot a végső győzelemig fogják folytatni. Palesztina földjét – melynek felszabadítását fegyveres úton látja csak lehetségesnek – iszlám földnek tartja, bármely részének átengedését a vallás megcsúfolásának tekinti. A PFSZ által propagált nacionalista berendezkedést a charta elutasította, s aláhúzta, hogy a nacionalizmust a vallási ideológia részeként tudja csak elfogadni. A térségben a három monoteista vallás híveinek harmonikus együttélését a Hamász platformja szerint csak az iszlám dominancia elismerése biztosíthatja.[6]

Az egyik fő stratégiai cél, Palesztina felszabadítása kapcsán már kezdettől megfogalmazódtak kompromisszumos állásfoglalások.[7] Ezek közül a legfontosabb az volt, hogy átmeneti

---

[4] 4 A *da'va* küldetést, felhívást – szó szerint Istenhez történő hívást – jelent. A tradíció szerint a hívők kötelesek a vallás igaz értékeit terjeszteni. E kötelezettség a tevékenységek széles körét foglalhatja magában a térítéstől, a vallásos érzület erősítésétől a szociális gondoskodásig. E tevékenységi körök és az ezeket szolgáló intézmények révén, ahogy ez már az egyiptomi Muzulmán Testvérek esetében is a két világháború közt látható volt, a politikai filozófiát is közelebb lehet vinni az emberekhez.

[5] Ahmed Jászín egy Majdan, héber nevén Askelon mellett lévő kis helységben, viszonylag jól szituált szülők gyermekeként született. A hadiesemények elől a család 1948-ban Gázába menekült. A falut, ahol addig laktak, az izraeliek teljesen lerombolták. Jászín 12 éves korában futballbaleset következtében majdnem teljesen lebénult, s egész életére tolókocsiba kényszerült. Középiskolai tanulmányai befejezése után az Al-Azharon tanult tovább, s 1955-ben itt lett a Muzulmán Testvérek szervezetének tagja. Visszatért Gázába, ahol tanítóként, prédikátorként, tevékenykedett. Ezt követően 1964–1965-ben ismét Kairóban, ezúttal az Ein-Samsz egyetemen tanul, de az egyiptomi hatóságok a Muzulmán Testvérekkel való kapcsolata miatt visszaküldték Gázába. 1966-ban felforgató tevékenység vádjával letartóztatták, s egy hónapos vizsgálati fogság után engedték szabadon. Az izraeli megszállást követően Jászín a csoportosulás új irányvonalának megfelelően tevékenykedett. 1973-ban a vezetésével jött létre Gázában az Iszlám Jótékonysági Liga, a hetvenes években már ő volt a gázai Muzulmán Testvérek meghatározó vezetője.

[6] Charter of the Islamic Resistance Movement (Hamas) of Palestine. In Journal of Palestine Studies (JPS), 1993/4., 122–134. o.

[7] A stratégiai célok sorrendiségét Mahmúd Zahhár, aki korábban a Hamász gázai szóvivője volt, még egy 1994-ben adott interjújában igen szemléletesen érzékeltette: „Ha egy kavicsot bedobnak a medencébe, koncentrikus körök keletkeznek. Én a Rimál negyedben lakom. Ez Gázában (Gáza városában) található, Gáza Palesztinában van, Palesztina az arab világ, az pedig az iszlám világ része."

megoldásként el tudnák fogadni, hogy az 1967-ben megszállt területeken jöjjön létre egy palesztin állami entitás, Jeruzsálem fővárossal. Ennek a kétállami megoldásnak, s egy tartósabb fegyverszünetnek (hudna) az a feltétele, hogy Izrael vonuljon ki a megszállt területekről, számolja fel az itt létrehozott településeket, s tegye lehetővé, hogy a menekültek visszatérjenek a lakhelyükre.

Amíg a Hamász chartája fundamentalista program, a 2006. januári választásokon Változás és Reform Párt néven induló csoportosulás platformja inkább fundamentalista nacionalista dokumentumnak tekinthető. A program hangsúlyozza, hogy Palesztina földje arab és iszlám föld, a palesztinok, függetlenül attól, hogy hol laknak, egy nemzetet alkotnak. A palesztin nép a nemzeti felszabadítás stádiumában van, s céljai eléréséhez minden eszközt fel fog használni, beleértve a fegyveres harcot is. A program a nemzet egységének erősítését kiemelt feladatnak tartja. Hangsúlyozza, hogy a törvényhozásnak az iszlám jogból kell kiindulnia, s a három hatalmi ág szétválasztását garantálni kell. A platform harcot hirdetett a társadalmi visszásságok ellen, s hosszan foglalkozik a társadalom alapsejtjének, a családok helyzetének javításával. Gazdasági és pénzügyi tekintetben a palesztin területeket függőségük megszüntetése érdekében Izraeltől teljesen el akarja választani. Több nemzetközi megállapodást, így az Izraellel kötött 1994-es párizsi gazdasági egyezményt, az Egyesült Államok, az EU, Jordánia és Egyiptom viszonylatában fennálló gazdasági megállapodásokat a program át akarta értékelni. A kereskedelmi-gazdasági együttműködés fő irányának az arab iszlám világot jelölte meg. A Hamász az oslói folyamatot kezdettől fogva ellenezte, a párt platformja aláhúzta, hogy a második intifáda új realitásokat teremtett, s ez Oslót a történelem süllyesztőjébe tette.[8]

A Hamász szervezeti felépítése

A Hamász létrehozása után a szervezeti keretek kiépítését megkönnyítette, hogy Izrael a Hamász infrastruktúrájának kialakítását egy ideig nem gátolta, s megpróbálta kihasználni a PFSZ és a Hamász közti ellentéteket. 1989 májusában a Hamászt terrorista szervezetnek nyilvánították, Jászínt és a Hamász több vezetőjét a következő hónapban letartóztatták. A hatóságok azonban késve léptek, mivel a csoportosulás szervezeti felépítése ekkor már jelentősen előrehaladt, a struktúrán az 1990-es években több módosítás történt. A vezetési hierarchia csúcsán a jelenleg Damaszkuszban székelő Madzslisz as-Súrá (konzultatív gyűlés) áll, melynek feladata, hogy a Hamász általános irányvonalát megszabja. Ennek tagjai a gázai, ciszjordániai és a diaszpórában lévő szervezetek küldöttei, a börtönökben lévők képviselői. A testület az operatív ügyek koordinálására politikai irodát működtet, melynek szék-helye ugyancsak a szíriai fővárosban található, jelenlegi vezetője Khálid Mes'al. A politikai iroda felügyeli azon bizottságok működését, melyek a Hamász tevékenységi területein (karitatív és szociális ügyek, oktatás, új tagok felvétele, médiapropaganda, pénzügyek, katonai szféra, vallási ügyek, nők helyzete stb.) végzett munkát szervezik. Ezek a tevékenységi területek három nagy csoportba – szociális, politikai, katonai – vannak összefogva, melyeket biztonsági okokból igyekeznek egymástól elkülönülten kezelni. Különösképp áll ez a katonai részlegre,

---

(Hamas: waiting for secular nationalism to self-destruct. An interview with Mahmud Zahhar. *JPS*, 1995/3. 82. o.) Ahogy az egyiptomi Muzulmán Testvérek számára Egyiptom függetlensége fontos állomás volt egy szélesebb iszlám politikai közösség megteremtése felé vezető úton, úgy a Hamász számára Palesztina felszabadítása lépcsőfok volt e cél elérése érdekében. Napjainkra azonban ezek a korábbi „átmenetinek" tartott nemzeti célkitűzések az iszlámista csoportok stratégiájában egy-re fajsúlyosabb szerepet játszanak.

[8] Hamas - 2006 Electoral Campaign Platform (http://israelipalestinian.procon.org/ viewadditionalresource.asp? resourceID=646).

az Izz ad-Dín al-Kasszám Brigádok irányítására. Ugyancsak a politikai iroda felelős a nemzetközi kapcsolatokért, a külső anyagi források biztosításáért. Az egyes tevékenységi területekkel kapcsolatos munkát az autonóm régiókban a gázai, illetve ciszjordániai Súrá Tanács irányítja.

A szervezet vezetése korántsem egységes, egyes források szerint a politikai irodán belül gyakran vannak viták a „gázaiak és a kuvaitiak" között, ez utóbbiakon Mes'alt és híveit értve, akik Ciszjordániából származnak, de annak idején Kuvaitban tanultak vagy dolgoztak. Az előbbiek a testület helyettes vezetője, a gázai Rafahban született Músza Abú Marzúk köré tömörülnek. A követendő stratégia kérdésében nemegyszer véleményeltérés tapasztalható a belső és a külső irányítótestületek, illetve a gázai és ciszjordániai vezetők között. Egy békés stratégiára való áttérésnek különösen ez utóbbiak közt van nagyobb támogatottsága. A gázai szervezet szerepe mindig is fontos volt, hisz itt tevékenykedett Jászín sejk, a csoportosulás megalapítója s fő teoretikusa. Az izraeliek Jászínt 2004 márciusában, utódát, a szintén az alapítók közé tartozó Abdel Azíz al-Rantíszit (1947–2004) egy hónappal később meggyilkolták. Ezt követően Gázában kiéleződtek a viták, a politikai vezetés az Iszmáil Hanijja vezette csoport kezébe került. A választási siker utáni többször is kormányfői teendőket ellátó politikus azonban egyre nagyobb ellentétbe került a korábban Rantíszi holdudvarába tartozó vezetők egy részével, akik szorosan összefonódtak Muhammad Daiffal, az Izz ad-Dín al-Kasszám Brigádok helyi vezetőjével, s a törzskarához tartozó emberekkel. Rantíszi káderei, például a mostani háborúban izraeli légitámadás során életét vesztő Sejkh Nizár Raján, Hanijja törekvéseit – köztük az izraeli területekre irányuló támadások leállítását – nyíltan ellenezték. A gázai Súrá Tanács 2008. augusztusi újjáválasztásakor a katonai szárnnyal összefonódó csoport került többségbe, s ez az itteni politikai iroda összetételét is meghatározta. A testületnek többek közt tagja lett Ahmed al-Dzsabari, a Hamász katonai szárnyának vezetője, aki a szervezetben egy ideje egyre meghatározóbb szerepet játszott. A domináns helyzetbe került csoportosulás elvetette az Egyiptom által is szorgalmazott kiegyezést a Fatahhal. Ez ugyanis ideológiai kompromisszumokra, a kétállami megoldás elfogadására kényszerítené a Hamászt, mely szerintük a szervezet marginalizálódásához vezetne. A hatalmi csoport nemcsak Hanijját kezdte háttérbe szorítani, hanem még Khálid Mes'alnak sem volt meghatározó befolyása rájuk.

A Hamász szociális tevékenysége, katonai szárnya, anyagi támogatottsága

A Hamász az éves költségvetése nagy részét a kiterjedt szociális hálózat, iskolák, egészségügyi, oktatási, kulturális, sportlétesítmények, árvaházak, mecsetek, ingyenkonyhák stb. támogatására fordítja. Különösen a második intifáda időszakában nagyban növelte a támogatottságát azzal, hogy a kiterjedt ellátórendszere segítségével sok családot megmentett a nélkülözéstől. Az önkormányzati és parlamenti választásokon való sikeres szereplés a szociális, kulturális támogatás lehetőségét elvileg kiszélesítette, de a nemzetközi támogatás beszűkülése, a politikai bizonytalanság az előrelépés lehetőségét behatárolta. A Hamász önkormányzati tisztviselői igyekeztek lépten-nyomon demonstrálni, hogy tevékenységük morális szempontból is éles ellentétben áll a Fatah embereinek korruptságával.

A csoportosulás működésében egyre fontosabb szerepet játszó katonai szárny már korán megszerveződött. 1990 októberében, azt követően, hogy az izraeli hadsereg a Harám-ash Saríf/Templom-hegy területén 17 palesztint lelőtt, a Hamász a „cionista ellenséggel" szemben dzsihádot hirdetett. A katonai szárny átszervezésének eredményeként 1991-ben először Gázában jöttek létre az Izz ad-Dín al-Kasszám Brigádok, melyek sejtjei a kollaboránsok mellett nemcsak izraeli katonai, hanem polgári személyeket is támadtak. Az első öngyilkos merényletet 1993. április 16-án kísérelték meg, halálos áldozatokkal járó merényletet először 1994. április 6-án hajtották végre. Elkövetését egy zsidó telepesnek a hebroni Ibrahím-

mecsetben imádkozó muszlimok ellen februárban elkövetetett merényletével indokolták. 1989 februárja és 2000 márciusa közt a Hamász 27 támadást, köztük 12 öngyilkos merényletet hajtott végre, a második intifáda időszakában 2000 szeptembere és 2004 augusztusa között pedig 52 esetben követtek el öngyilkos merényletet.[9] Öngyilkos robbantást a Hamász utoljára 2005 augusztusában hajtott végre.[10] Az Izz ad-Dín al-Kasszám Brigádok mellett a Hamász 2003 elején Gázában megkezdte egy milícia felállítását, melyet idővel a PNH biztonsági erőivel akartak szembeállítani. Erre a bázisra támaszkodtak, amikor a 2006-os választási győzelem után megkezdődött az ún. kisegítő rendfenntartó alakulatok szervezése.

A szervezet anyagi támogatottságának szintjét az adatok ellentmondásossága miatt nehéz megbecsülni: vannak, akik a bevételt éves szinten 70, mások 50 millió dollárra becsülik. A bevételek a helyi Hamász-szimpatizánsoktól, a külföldön élő palesztinoktól, szaúd-arábiai, más Perzsa (Arab)-öböl térségbeli donoroktól, s kisebb részben az Amerikában, Nyugat-Európában élő muszlim közösségektől érkeznek. Az innen befolyó átutalásokat azonban csökkentette, hogy a Hamász az Egyesült Államokban 2001 novemberében felkerült a terrorista szervezetek listájára. Az Európai Unió pedig 2001 végén a Hamász katonai szárnyát, majd 2003 szeptemberében a csoportosulás politikai szárnyát vette fel a terrorista szervezetek listájára. Azt is nagyon nehéz megbecsülni, hogy az egyik fő támogató, Irán mennyit juttat a csoportosulásnak. Térségbeli diplomáciai források ezt éves szinten 20–30 millió dollárra teszik.

A jelenlegi válság

Közvetlen előzmények

Az egyiptomi közvetítéssel 2008. június 19-től kezdődő, a Hamász által *tahdiá*nak (nyugalom) nevezett hat hónapos nem hivatalos tűzszünet értelmében az életbe lépés után 72 órával növelni kellett volna a Gázába irányuló áruk mennyiségét, ezt követte volna újabb 10 nap múlva az átkelők megnyitása, s a katonai célokra felhasználható szállítmányok kivételével a szállítási korlátok feloldása. Három hét elteltével pedig tárgyalásokat kellett volna kezdeni a fogolycseréről és a rafahi átkelő megnyitásáról.[11] A szállítások szintje azonban a valóságban elmaradt a Hamász 2007. júniusi hatalomátvétele előtti időszakétól. Izrael arra hivatkozott, hogy a Hamász az alagutakon keresztül továbbra is fegyvereket csempész az övezetbe, s a 2006-ban elrabolt Gilad Shalit szabadon bocsátásáról továbbra sem hajlandó komolyan tárgyalni. A Hamász pedig azt hangoztatta, hogy a blokád tényleges feloldásának elmaradása a katasztrofális ellátási helyzetet állandósítja. A tűzszünet kezdettől törékenynek bizonyult, ezekben a hónapokban a különböző palesztin csoportok 329 rakéta- és aknavető támadást hajtottak végre izraeli területek ellen. A másik oldalon a Hamász azt állította, hogy 53 száraz-földi és 19 tenger felől történő támadás történt, s ezeknek 28 palesztin halálos áldozata volt.[12] A helyzet a november 4-i összetűzés után még inkább elmérgesedett. Az egész hónapban mindössze 137 teherautó élelmiszer érkezett, mely naponta 4,6 teherautónyi szállítmányt jelentett, míg az előző hónapban egy napra 123 szállítmány

---

[9] Levitt, Metthew: *Hamas. Politics, Charity, and terrorism in the service of Jihad.* New Haven and London, 2006, Yale University Press, 12. o.

[10] http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism-+Obstacle+to+Peace/Palestinian+terror+before+2000/ Suicide%20 and%20Other%20 Bombing%20Attacks%20in%20Israel%20Since.

[11] Ending the war in Gaza. International Crisis Group (ICG), Middle East Briefing, No. 26, 5 January 2009, 3–4. o.

[12] Uo.

jutott. A lakosság ellátásában nagy szerepet játszó UNWRA december 18-án kénytelen volt az élelmiszerszétosztást átmenetileg felfüggeszteni.[13]

Mindkét fél készülődött a december 19-e utáni időszakra. Izrael nagyon alapos felderítést végzett, s egy hónappal a tűzszünet lejárta előtt elkészült az iszlámisták ellen indítandó támadás terve. A Hamász fegyvereket halmozott fel, és készült egy esetleges aszimmetrikus hadviselésre.

A két fél céljai

A tűzszünet felmondásával, a rakétatámadások számának fokozásával a Hamász fő célja a blokád feloldásának, egy kedvezőbb fegyverszüneti megállapodásnak a kikényszerítése volt. Néhány nappal a katonai akció megkezdése előtt Músza Marzúk egy interjúban kijelentette, hogy a *tahdia* Izrael stratégiai céljait, a szankciós politika fenntartását szolgálja, ezért a tűzszünet nem folytatható a palesztin nép számára.[14] Az Irán és Szíria támogatását élvező Hamász egyben jelezni kívánta az Abbász hatalmi csoportját pártoló, Teherán expanzív törekvései miatt egyre nyugtalanabb egyiptomi vezetésnek is, hogy megfelelő garanciák nélkül nem egyezik bele a fegyvernyugvás meghosszabbításába.[15] Noha a Hamász nem tekinthető Teherán vazallusának, kapcsolatukat a stratégiai érdekközösség erősíti. Irán láthatóan nem próbálta visszafogni a Hamászt a tűzszünet felmondásakor. A teheráni politika egyik meghatározó személyisége, Ali Laridzsáni parlamenti elnök két nappal a tűzszünet lejárta előtt arról beszélt szíriai kollégájának, hogy Gázában a humanitárius helyzet katasztrofális, és amilyen gyorsan csak lehet, kezelni kell.[16] Persze a stratégia kimunkálásakor Irán „fél szemmel" már a januárban hivatalba lépő Obama-adminisztrációra tekintett, melynek regionális terveiben több változás is szerepelt a Bush-korszak prioritásaihoz képest. A szakértői stáb által elkészített közel-keleti ajánlások kiemelten szóltak az Iránnal való komolyabb dialógus megkezdésének fontosságáról.[17] A cél Teherán nukleáris ambícióinak korlátozása, a térségbeli stabilitás erősítése. Irán a fehér házbeli őrségváltásig tartó átmeneti időszakban a Hamász törekvéseinek támogatásával egyrészt „tesztelni szerette volna", hogy egy korlátozott keretek közt tartott konfliktus milyen hatást vált ki az új elnök környezetéből. Másrészt egy megegyezés elősegítése még január 20. előtt megerősíthette, hogy Teherán megkerülhetetlen tényező a régióban, egyben jelzés is a belépő új adminisztrációnak, hogy Irán nyitott a dialógusra.[18] A Hamászra mért nem várt erejű izraeli katonai csapás azonban az iráni számításokat is sok vonatkozásban felborította.

---

[13] Roy, Sara: If Gaza falls. (http://www.lrb.co.uk/v31/n01/roy_01_.html)

[14] Hamas: The Tahdiah (Calm) Benefits Israel, Not the Palestinian People (http://www.memri.org/bin/latestnews. cgi?ID=SD217709).

[15] A háború kirobbanása előtt a Hamász ismét felvetette egy újabb hat hónapos tűzszünet lehetőségét, amennyi-ben az átkelőket megnyitják. Karon, Tony: How the Gaza War Could End: Three Scenarios (http:/ /www.time. com/time/world/article/0,8599,1872142,00.html).

[16] Iran urges end to Gaza crisis (http://www.presstv.ir/detail.aspx?id=78706&sectionid=351020101).

[17] Maloney, Suzanne – Takeyh, Ray: Pathway to Coexistence: A New U.S. Policy toward Iran. In: Executive Summaries from the Restoring the Balance. A Middle East strategy for the new president. A project of the Saban Center at Brookings and the Council of Foreign Relations (http://www.cfr.org/publication/17791/).

[18] Ezt a feltevést erősítheti az iráni elnöknek 2009. január 15-én egy sajtókonferencián elhangzott kijelentése, hogy nem szeretne Obama politikájáról „idő előtt" véleményt alkotni. Erdbrink, Thomas: Iran's Leader Says He Plans To Avoid Prejudging Obama (http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/ 2009/01/15 (AR2009011503830.html). Irán a konfliktus időszakában a hangzatos retorika ellenére eléggé visszafogott volt. Az általa támogatott Hezbolláh nem lépett be a háborúba. Teherán a harcok súlyosbodásával fokozta a

Az izraeli lépések motiválói közt első helyen kell említeni a biztonsági kihívás növekedését. A gázai kivonulás óta több, az övezethez közel lévő izraeli helység veszélyeztetettsége szinte állandósult. A Hamász rendelkezésére álló ballisztikus eszközök hatótávolsága két és fél év alatt 12-ről 40 kilométerre növekedett. Várható volt, hogy a megegyezés hiányában a philadelphiai folyosó alatti alagúthálózaton át még korszerűbb eszközök érkeznek, így az Iránnal és Szíriával stratégiai kapcsolatban álló szervezetek részéről északról és délről mind fenyegetettebb helyzetbe kerülnek. A rakétatámadások leállítását, a Hamász katonai kapacitásának meggyengítését a folyamatos válaszcsapások, az övezet ellátását korlátozó lépések mellett átfogó katonai akcióval kívánták elérni. Az egy ideje mérlegelt lépéshez a fegyverszünet lejártát követő napok kínálták a legjobb alkalmat, mivel a távozó Bush-adminisztráció ehhez még kedvező diplomáciai hátszelet biztosíthatott. A Hamászra mért csapással közvetve Irán pozícióit, tekintélyét is gyengíteni lehetett, s ebben számíthattak Kairó hallgatólagos „egyetértésére". Jeruzsálem egyúttal feledtetni akarta a 2006-os libanoni „kisiklást", s demonstrálni akarta a régióban, hogy megfelelő elrettentő erővel rendelkezik. A kiterjedt katonai akcióval egyúttal a hivatalba lépő új amerikai adminisztráció rendezési elképzeléseinek realizálását is meg akarták nehezíteni. Az izraeli támadás megindulásának előestéjén Simon Peresz köztársasági elnök egy japán lapnak adott nyilatkozatában óva intette Obamáékat az Iránnal való elsietett tárgyalásoktól.[19] Amíg a Bush-adminisztráció és Izrael a Hamász hát-térbe szorítására törekedett, Obama szakértői a Hamász politikai integrálását, a palesztin nemzeti egység megteremtését állítják előtérbe. Hírek szerint Obama emberei a kampány alatt a háttérben kapcsolatot kerestek a Hamásszal.[20] Az említett ajánlásokban komoly váltást jelez az a felvetés, hogy az USA-nak nem kellene ragaszkodnia ahhoz, hogy a Hamász fogadja el a Kvartett (az ENSZ, az Európai Unió, az Egyesült Államok és Oroszország) korábban megszabott feltételeit, hanem e helyett az Arab Liga 2002. márciusi határozatait kellene az iszlámistákkal elfogadtatnia.[21] Az ajánlások az arab–izraeli rendezés előmozdításában is jóval határozottabb diplomáciát tartanak szükségesnek.[22] Végül a katonai lépésben szerepet játszott a választások közeledése. A közvélemény-kutatások által jelzett hátrányos helyzetüket a két fő kormánytényező, a Kadíma és a Munkapárt a Hamász elleni határozott fellépéssel akarták ellensúlyozni, melynek elmaradásáért az ellenzék élesen támadta őket.

A háború eredményei

Az óriási technikai fölényben lévő izraeli hadsereg 2008. december 27-én „Öntött ólom" fedőnéven kezdődő támadása súlyos csapást mért az öt védelmi szektorba csoportosított Hamász-erőkre, melyek létszáma kb. 22.000 főt tett ki. Ebből azonban a magas harci értéket képviselő alakulatok létszáma csak 3500 fő volt. A többi a kisegítő rendfenntartó erőkhöz,

---

Hamásznak csempészúton történő fegyverszállításokat, de a szállítási volumen jelentősebb növelésének korlátai voltak.

[19] Stern, Yoav: Peres: Israel has no plans to enter Gaza, won't ignite regional war (http://www.haaretz.com /hasen/spages/1050373.html).

[20] Neslen, Arthur: Bringing Hamas in from the cold (http://www.haaretz.com/hasen/spages/1052063.html).

[21] A Kvartett a Hamász politikai elfogadásának feltételéül szabta Izrael állam elismerését, az erőszakról való lemondást, s a meglévő szerződések tiszteletben tartását.

Az Arab Liga bejrúti csúcsértekezletén 2002. március 28-án elfogadott nyilatkozat – cserébe azért, hogy Izrael kivonul az 1967-ben megszállt arab területekről, s elfogadja egy független palesztin állam létét Kelet-Jeruzsálem fővárossal – átfogó békére alapozott, normál államközi kapcsolatok kialakítását kínálta a zsidó államnak.

[22] Cook, Steven A. – Telhamy, Shibley: Addressing the Arab-Israeli Coflict. In: Executive Summaries from the Restoring the Balance (http://www.cfr.org/publication/17791/)

illetve más helyi fegyveres csoportokhoz tartozott. Ezek az alakulatok fegyverarzenáljukat tekintve az aszimmetrikus hadviseléshez használatos eszközökkel voltak felszerelve.[23] A légi csapások a katonai mellett kiterjedtek polgári célpontokra, így kormányzati intézményekhez tartozó épületekre, a Gázai Egyetemre, lakóépületekre, több ízben is támadás ért mecseteket, kulturális létesítményeket. Az indoklás majd minden esetben az volt, hogy ott terroristák tartózkodnak, illetve azokban a helyiségekben hadianyagot tárolnak. A támadások az ENSZ helyi infrastruktúráját sem kímélték.[24] Az izraeli hadsereg a szárazföldi akció megkezdése után az övezetet kettévágta, fontos hadi cél volt az egyiptomi határ menti alagútrendszer szétrombolása, a rakétaarzenál, a magasabb egységek megsemmisítése. Ezért a hadsereg benyomult a lakossági centrumokba, így a menekülttáborokba, s magába Gáza városába is. A támadások, célzott likvidálások során nem pusztán a Hamász felső parancsnoki állományát érte érzékeny veszteség, hanem a politikai vezetést is, melynek tagjai közül a fő célpontot a gázai „kemény maghoz" tartozó vezetők képezték.[25] A háború során január 15-ig több mint ezer palesztin vesztette életét, a sebesültek száma megközelítette a 4500-at. A halottak 42, a sebesültek közel 50 százaléka nő és gyerek volt.[26] Izraeli oldalon ezen időszak alatt 9 katona[27] és 4 polgári személy halt meg, a sebesültek száma 285 volt.[28]

A béke-erőfeszítések során az első komolyabb remény január 7-én villant fel. A közvetítésben jelentős szerepet vállaló Nicolas Sarkozy francia elnök bejelentette, hogy Izrael és a PH elfogadta a Mubárak-tervet, melyről az egyiptomi elnök nem sokkal azelőtt tájékoztatta Sarm es-Sejkh-i találkozójukon.[29] A Hamász azonban hamarosan közölte, hogy a tervet elutasítja. Izrael még ugyanezen a napon bejelentette, hogy napi 3 órán át szünetelteti a harcot, s humanitárius korridort nyit, hogy a segélyszállítmányok bejussanak Gázába, az üzletek

---

[23] A Hamász a csempészúton érkező harci eszközök mellett korlátozott fegyvergyártó kapacitással rendelkezett, emellett jelentős arzenálhoz jutott az Abbász menekülő erői által hátrahagyott készletekből. A rendelkezésére álló eszközök közt lehet említeni például a PG–2, PG–7, valamint a PG–2 módosított változatának tekinthető Al-Jasszin, az orosz gyártmányú Sagger tankelhárító rakétákat, egyéb páncéltörő eszközöket, légvédelmi rakétákat és géppuskákat, aknavető fegyvereket. A Hamász rövid hatótávolságú rakétaarzenáljában a 10–13 kilométer hatótávolságú Kasszám rakéták mellett 20–40 kilométer hatósugarú Grad rakétákkal rendelkezik. Hamas's Military Buildup in the Gaza Strip (http://www.policypointers.org/Page/View/8609).

[24] Január 6-án bombatalálat érte a Dzsabalíja menekülttáborban lévő egyik iskolát. A támadásnak 42 halálos áldozata volt, többségük gyerek. Az ENSZ segélyszállító konvojait többször érte támadás, melyeknek több munkás, sofőr is áldozatául esett. Nagy nemzetközi visszhangot váltott ki, hogy tüzérségi találat érte az UNWRA gázai központját, épp akkor, amikor a főtitkár közel-keleti körúton tartózkodott.

[25] A katonai vezetők közül a támadások során többek közt életét vesztette Abú Zakaria al-Dzsamal, Amír Mansi, Taufik Dzsaber, Muhammad Hilo, a politikai vezetők közül Nizár Rajan mellett Szaíd Sziám volt belügyminiszter, a 2007. júniusi hatalomátvétel fő irányítója.

[26] http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=29543&Cr=gaza&Cr1= .

[27] 27 http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism-+Obstacle+to+Peace/Hamas+war+against+Israel/IDF_soldiers_killed_Operation_Cast_Lead.htm L:2009. 01. 16.

[28] 28 http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism-+Obstacle+to+Peace/Hamas+war+against+Israel/Victims_Hamas_rocket_fire_Hamas_ends_calm_Dec-2008.htm.

[29] Az egyiptomi terv javasolta, hogy Izrael és a palesztin csoportosulások egy rövidebb időre függesszék fel a harcot, ez lehetővé tenné a humanitárius szállítmányok küldését Gázába, s Egyiptom is folytathatná közvetítő tevékenységét. Egyiptom meghívná a két felet, hogy állapodjanak meg olyan intézkedésekről, melyek garantálják, hogy a konfliktus nem ismétlődik meg, s tárgyalásokat kezdenek a határellenőrzésről, átkelőhelyekről, s a blokád feloldásáról. Egyiptom ismét meghívja a PNH és az összes palesztin frakció képviselőit, hogy tárgyaljanak a nemzeti kiegyezésről. (http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3651810,00.html)

kinyithassanak, s a halottakat eltemethessék. További előrelépés volt, hogy sikertelen próbálkozások után január 8-án az ENSZ BT az Egyesült Államok tartózkodása mellett elfogadta az 1860. sz. határozatát, mely tekintettel a mélyülő gázai humanitárius válságra, a polgári áldozatok nagy számára, „azonnali, tartós, s teljes mértékben tiszteletben tartott" tűzszünetre szólította fel a harcoló feleket, mely „elvezet" az izraeli erők teljes gázai kivonulásához.[30] Végül hosszú tárgyalások után, 2009. január 15-én este az érintettek elfogadták az egyiptomi kezdeményezés alapelveit: a 72 órán belül életbe lépő, legalább két hétig tartó tűzszünetről, a csempészés ellenőrzéséről, az átkelőkről, a blokád feloldásáról, az izraeli csapatok kivonásáról szóló tárgyalásokat.[31] Bár a Hamász igent mondott, jelezte, hogy több ponton is további tisztázást tartanak szükségesnek. A Kairóban koordinált tárgyalásokkal párhuzamosan az Egyesült Államok és Izrael egyezményt készített elő és írt alá január 16-án Washingtonban a térségbeli iráni fegyvercsempészés felderítésében való titkosszolgálati kooperációról. A nemzetközi diplomáciai aktivitást jelezte ugyancsak január 15-én az ENSZ Közgyűlés 10. rendkívüli, a gázai válsággal foglalkozó ülésszakának megnyitása.

A kép az egyezség körvonalazódása után elég ellentmondásos volt a régióban: folytatódtak a Hamász rakétatámadásai, s az izraeli katonai akciók. Khálid Mes'al a Dohában tartott arab csúcskonferencián bejelentette, hogy a palesztin ellenállás nem fogja elfogadni Izrael tűzszüneti feltételeit. Mubarak élesen támadta Izraelt, s követelte, hogy Izrael előfeltétel nélkül fogadja el a tűzszünetet, s tagadta, hogy bármi része is lenne országának az USA és Izrael megállapodásához.

Az izraeli nemzetbiztonsági kabinet január 17-én este, a háború 22. napján tartott ülésén 7 szavazattal 2 ellenében, 1 tartózkodás mellett úgy döntött, hogy a következő nap kora hajnalban a hadsereg beszünteti a hadműveleteket. A döntést Ehud Olmert az ülést követő sajtókonferencián jelentette be, ahol kifejtette, hogy Izrael elérte a kitűzött célokat, a Hamászt a harcok során súlyos csapás érte, s az ország fenyegetettségét nagyban csökkentették. A miniszterelnök aláhúzta, hogy a Hamászt a regionális hegemóniára törekvő Irán „építette fel" Gázában, s ugyanolyan szerepet szánt neki, mint a Hezbolláhnak Libanonban. Izrael visszafogottságát a gyengeség jeleként értelmezték, s ebben nagyon elszámították magukat. Nem gondolták volna, hogy a választások előestéjén Izrael ilyen kiterjedt katonai csapást indít a

---

[30] A testület üdvözölte a humanitárius segély kiszélesítésére irányuló törekvéseket, az egyiptomi kezdeményezést, s fokozott erőfeszítéseket sürgetett a palesztin megbékélés előmozdítása, az átfogó rendezés, a kétállami megoldás megvalósítása érdekében. (http://www.un.org/News/Press/docs/2009/sc9567.doc.htm) Az ENSZ tisztviselők a gázai humanitárius helyzetről egyre meghökkentőbb tényeket közöltek. Eszerint a lakosság többsége áram, fele folyóvíz nélkül maradt, 750 ezer ember számára az élelem eljuttatása nagyban akadozik. Nagy a hiány cukorból, rizsből, tejtermékekből, konzervekből, húsféleségekből, az árak a többszörösére nőttek. A sebesültek száma jóval felülmúlja a rendelkezésre álló kórházi ágyak számát. Kevés a gyógyszer, az egészségügyi szakember. Sharp, Heather: Gaza humanitarian crisis deepens. (http://news. bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7812295.stm)

[31] Egyetértés volt arról, hogy a philadelphiai folyosó palesztin oldalán nemzetközi erők állomásoznának. Míg azonban a Hamász török erőkre gondolt, Izrael nyugati jelenlétre. Ezzel egyidejűleg Egyiptom a határ túlsó oldalán működésbe állítaná a csempészés felderítését elősegítő berendezéseket. A rafahi átkelő használatánál a 2005-ös megállapodás lenne a kiindulópont, így Abbász erői is lehetőséget kapnak a visszatérésre. Az átkelőnél a Hamász is jelen lesz, de ennek részleteit ki kell munkálni. Izrael a közvetítő tárgyalásokon több biztonsági igényt is megfogalmazott. Az egyiptomi közvetítéssel történő palesztin dialógust a gázai válság lezárásáról szóló megállapodások után fogják elkezdeni. A tárgyalásokon nem tartották lehetetlennek, hogy a megállapodások sikere esetén a nyugalom akár egy évre is garantálható. Ali Waked: Report: Israel, Hamas agree on 2-week truce (http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3657085,00.html)

realitások megváltoztatása érdekében. Megerősítette, hogy Gázát egy jövendőbeli palesztin állam részének tekintik. Hangsúlyozta, hogy a harcok beszüntetése nem a Hamásszal való fegyverszünet, hanem a nemzetközi közösséggel való egyetértés. Sok ország részt fog ven-ni a rendezési folyamatban, de olyan terrorista szervezetek, mint a Hamász, nem lehetnek ennek részesei. Olmert közölte, hogy a hadsereg egyelőre nem fog kivonulni Gázából, ezt a lépést csak akkor fogják mérlegelni, ha a Hamász teljesen beszünteti a támadásokat. Ha nem, akkor készen állnak a harc folytatására.[32]

Néhány órával az egyoldalú izraeli tűzszünet életbe lépése után a Hamász szóvivője egy hetes tűzszünetet jelentett be, „hogy időt adjanak az izraeli erőknek a távozásra". Abú Marzúk a Hamász Politikai Irodájának helyettes vezetője közölte, hogy a tűzszünet az ellenállásban résztvevő össze palesztin frakcióra vonatkozik. Hangsúlyozta, hogy nem pusztán a csapatok kivonását, hanem ezzel párhuzamosan az átkelők megnyitását is követelik.[33]

(Első közlés: ZNME SVKI Elemzések – 2009/2.)

[32] 32 Operation in Gaza: Statement by PM Ehud Olmert (http://www.mfa.gov.il/MFA/Government/Speeches+by +Israeli+leaders/2009/Statement_PM_Ehud_Olmert_17-Jan-2009.htm).

[33] 33 Hamas announces ceasefire in Gaza. (http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7836205.stm)